

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση της δεύτερης φάσης του προγράμματος κοινοτικής δράσης (2004-2008) σχετικά με την πρόληψη της βίας εις βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών και την προστασία των θυμάτων και των ομάδων κινδύνου (πρόγραμμα Daphné II)»

(COM(2003) 54 τελικό)

(2003/C 208/14)

Στις 4 Μαρτίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόλησης, κοινωνικών υποθέσεων και δικαιωμάτων του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Απριλίου 2003 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. Davison.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 118 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 6 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Επιτροπή προτείνει την ανανέωση και αναθεώρηση του προγράμματος Daphné, προκειμένου να προληφθούν και να καταπολεμηθούν όλες οι μορφές βίας εις βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών, με τη λήψη προληπτικών μέτρων και την παροχή βοήθειας στα θύματα. Το πρόγραμμα θα προωθήσει τις διακρατικές δράσεις που περιλαμβάνουν πολυτομεακά δίκτυα, ανταλλαγή πληροφοριών, αύξηση της ευαισθητοποίησης και έρευνα. Επίσης, η Επιτροπή προτείνει να αφιερωθεί το 15 % του προϋπολογισμού σε συμπληρωματικές δράσεις της ίδιας όπως μελέτες, διατύπωση δεικτών, συλλογή δεδομένων και σεμινάρια. Στο πρόγραμμα πρέπει να συμπεριληφθούν και τα νέα κράτη μέλη. Επίσης συνδέονται και οι χώρες του ΕΟΧ, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Τουρκία. Εν όψει της διεύρυνσης και λόγω του γεγονότος ότι χρηματοδοτείται το ήμισυ σχεδόν των καλών σχεδίων που έχουν υποβληθεί, σχεδιάζεται αύξηση του προϋπολογισμού κατά 40 εκατομμύρια EUR περίπου.

1.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανανέωση του προγράμματος, την οποία είχε υποστηρίξει στο παρελθόν. Η ΕΟΚΕ προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών και των γυναικών, όπως έχει αναφέρει και σε προηγούμενες εργασίες της, μεταξύ των οποίων και στις ακόλουθες γνωμοδοτήσεις:

- Πρόγραμμα κοινοτικής δράσης (πρόγραμμα Daphné 2000-2004) σχετικά με μέτρα που αποσκοπούν στην πρόληψη της βίας εις βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών ⁽¹⁾

- Καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των παιδιών και του σεξουαλικού τουρισμού ⁽²⁾
- Πολυετές κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Διαδικτύου μέσω της καταπολέμησης του παράνομου και βλαβερού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα ⁽²⁾
- Ένα πρόγραμμα για την προστασία των παιδιών στο Διαδίκτυο ⁽³⁾
- Συνέχεια της Τέταρτης παγκόσμιας Διάσκεψης για τις γυναίκες ⁽⁴⁾
- Μια νέα πνοή για την ευρωπαϊκή νεολαία ⁽⁵⁾
- Ευρωπαϊκή πολιτιστική πολιτική για τα παιδιά ⁽⁶⁾

1.3. Η ευαισθητοποίηση και η διάδοση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα αυτό. Το πρόγραμμα Daphné είναι πολύτιμο από την άποψη αυτή λόγω του μεγάλου πολλαπλασιαστικού του αποτελέσματος σε όλη την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η βία κατά των παιδιών και των γυναικών δεν αποτελεί μόνον ζήτημα υγείας και σωματικής διαφύλαξης, όπως αναφέρεται στο έγγραφο της Επιτροπής αλλά και παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, είναι θέμα κοινής ευθύνης. Σε ορισμένες από τις προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις, η ΕΟΚΕ επανέλαβε το αίτημά της να υπάρξει αναφορά των δικαιωμάτων των παιδιών στη Συνθήκη.

1.4. Όσον αφορά την προώθηση της ανάπτυξης και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, οι πόροι που διατέθηκαν τα τελευταία έτη μέσω προγραμμάτων όπως Daphné και STOP, επέτυχαν

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 169 της 16.6.1999.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 284 της 16.6.1998.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 48 της 21.2.2002.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 168 της 16.6.2000.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 149 της 26.6.2002.

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 153 της 28.5.1996.

την υλοποίηση εκτεταμένου φάσματος καινοτόμων σχεδίων, δραστηριοτήτων και μελετών από τις ΜΚΟ, τις κρατικές αρχές και τους ερευνητικούς οργανισμούς. Η δημοτικότητα των προγραμμάτων αυτών καταδεικνύεται από το γεγονός ότι ο αριθμός των αιτήσεων υπερβαίνει τακτικά την διαθέσιμη χρηματοδότηση. Η πρωτοβουλία Daphné χρηματοδοτεί συνήθως ένα στα επτά σχέδια που υποβάλλονται. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν επαρκεί η αύξηση της χρηματοδότησης. Ακόμη, παρά το γεγονός ότι ο πληθυσμός των νέων κρατών μελών είναι μικρότερος από τον πληθυσμό των παρόντων κρατών μελών, ορισμένα από τα προβλήματα, τα οποία το πρόγραμμα Daphné μπορεί να αντιμετωπίσει, είναι μεγαλύτερα.

1.5. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την επέκταση του προγράμματος στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και ελπίζει ότι τούτες θα ανταποκριθούν εγκαίρως για να συμμετάσχουν. Η ΕΟΚΕ θα χρησιμοποιήσει το δίκτυο των Μικτών Συμβουλευτικών Επιτροπών καθώς και άλλους συνδέσμους, προκειμένου να ενημερώσει την κοινωνία των πολιτών στις δέκα υποψήφιες χώρες. Χρειάζεται να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση τόσο των γονέων, των σχολικών δικτύων, και των αρμοδίων όσον αφορά την εμπορία ανηλίκων από τις χώρες αυτές όσο και των νέων γυναικών για τον κίνδυνο εξαπάτησής τους με σκοπό την πορνεία στην χώρα τους και στο εξωτερικό. Επίσης σημαντική είναι και η αντιμετώπιση της ζήτησης στην χώρα προέλευσης, ζήτημα που υπογραμμίστηκε έντονα στο έγγραφο που προέκυψε από την Παγκόσμια Διάσκεψη της Γιοκοχάμα. Χρειάζονται καινοτόμα σχέδια για την αντιμετώπιση της ζήτησης και την ενθάρρυνση του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα προκειμένου να αντιμετωπίσει και να συμμετάσχει σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης προς ενδεχόμενους φορείς ζήτησης (ένοπλες δυνάμεις, επιχειρηματίες στο εξωτερικό, ταξιδιωτικοί πράκτορες, ξενοδοχεία, προσωπικό ΜΚΟ, πάροχοι υπηρεσιών για παιδιά, πρεσβείες οδηγοί φορτηγών κτλ). Ένα σημαντικό στοιχείο σε τέτοια σχέδια θα πρέπει να είναι η ολοκλήρωση, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία διάδοση μέσω των υφιστάμενων δικτύων για την μεγιστοποίηση της χρήσης των πόρων. Ολοκλήρωση και διαφάνεια πρέπει να υπάρξουν και στο πρόγραμμα Phare, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η προσφορά στις υπόλοιπες τρεις υποψήφιες χώρες.

1.6. Χρειάζεται νέα ενημέρωση σχετικά με το τι έχει επιτευχθεί στα κράτη μέλη. Οι εκδόσεις των κρατών μελών σχετικά με τα εθνικά μέτρα που ελήφθησαν για την καταπολέμηση της σωματεμπορίας των γυναικών δεν συνοδεύονται από εκθέσεις για την σεξουαλική εκμετάλλευση των ανηλίκων, τον ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων, και τα γνωστά ως «εγκλήματα τιμής». Η αδυναμία των κρατών μελών να ανταποκριθούν μπορεί να οφείλεται σε πολυάριθμες αιτίες, μεταξύ των οποίων είναι η έλλειψη ενημέρωσης, προόδου ή ακόμη πολιτικής βούλησης. Όμως, σε γενικές γραμμές, διαφαίνεται ότι απαιτείται ακόμη σημαντική πρόοδος προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αντιμετώπιση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών στην ΕΕ, ιδίως

εάν το νομικό καθεστώς του παιδιού δεν είναι ακόμη σαφές στην Συνθήκη για την ΕΕ και η συμπερίληψη των δικαιωμάτων του παιδιού στην κοινοτική νομοθεσία ισχύει μόνο κατά περίπτωση. Με τη νέα πρόταση υπογραμμίζεται η ανάγκη συλλογής συνεκτικών δεδομένων σε όλη την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ θα ζητήσει από τα κράτη μέλη να την παράσχουν αλλά δέχεται ότι στην πράξη ενδέχεται να χρειαστεί μια παρέμβαση από το πρόγραμμα Daphné για να υπάρξει κάποια πρόοδος. Στο παρελθόν είχε ήδη εξεταστεί το σχετικό πρόβλημα ότι δηλαδή χρειάζονται περισσότερα δεδομένα σχετικά με τον αριθμό των παιδιών θυμάτων της ηλεκτρονικής πορνογραφίας και με τον αριθμό των παιδιών τα οποία υπήρξαν θύματα μετά που προσεγγίστηκαν μέσω του Διαδικτύου.

1.7. Η έρευνα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος θα πρέπει να συνεκτιμήσει τα ενδεχόμενα νομοθετικά μέτρα καθώς και την αύξηση της ευαισθητοποίησης. Για παράδειγμα, η ΕΟΚΕ έχει συστήσει τη θέσπιση αυστηρών κοινοτικών κανόνων για την υιοθεσία από το εξωτερικό, για τους αρμόδιους και τις ΜΚΟ που ασχολούνται με παιδιά καθώς και τη θέσπιση νομοθεσίας, πρώτον, για να εμποδίζονται σεσημασμένοι παιδεραστές να ταξιδεύουν στο εξωτερικό για σεξουαλικό τουρισμό και να «ενεδρεύουν» στο Διαδίκτυο και, δεύτερον, για να υποχρεώνονται οι πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου να προστατεύουν τα παιδιά που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τους.

1.8. Είναι σημαντικό να συνδεθούν τα σχέδια με υφιστάμενα δίκτυα προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η διάδοση, π.χ. υπουργεία παιδείας, σχολικά δίκτυα, e-Europe, πρωτοβουλίες δια βίου μάθησης, υπουργεία υγείας, επιχειρήσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις και αστυνομικές αρχές.

1.9. Η ΕΟΚΕ κρίνει, επίσης, ότι είναι επιτακτικό αναγκαίο να ενθαρρυνθούν διασυνοριακές πρωτοβουλίες για την επισήμανση της βίας και των απειλών κατά γυναικών, παιδιών και νέων με ειδικές ανάγκες, καθώς και μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης όλων των ομάδων ατόμων με ειδικές ανάγκες που υφίστανται κακοποίηση σε διάφορες μορφές βοήθειας.

1.10. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόσφατη απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη σύσταση Ομάδας εμπειρογνομόνων σχετικά με τη σωματεμπορία, η οποία θα συμμετάσχει ενεργά στα προσεχή στάδια της καταπολέμησης της σωματεμπορίας και θα παράσχει στην Επιτροπή γνωμοδοτήσεις για ενδεχόμενες πρωτοβουλίες στον τομέα αυτόν. Η σύσταση της εν λόγω ομάδας συνιστά σημαντικό βήμα για την εφαρμογή της Διακήρυξης των Βρυξελλών.

1.11. Πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται από το πρόγραμμα Daphné είναι εγκληματικές πράξεις — απαγωγές, σωματεμπόριο, ακρωτηριασμοί και «εγκλήματα τιμής», κακοποίηση

στο Διαδίκτυο και εκτός αυτού. Μολονότι το πρόγραμμα Daphné μπορεί να βοηθήσει, ωστόσο, αυτό που απαιτείται είναι σθεναρή προσπάθεια από όλη την κοινωνία καθώς και πιο συντονισμένη δράση της Europol και Interpol και σαφέστερη πολιτική βούληση για να εκριζωθεί η συστηματική αυτή βία. Η κατάχρηση εμπιστοσύνης από άτομα σε θέσεις εξουσίας πρέπει να αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη αυστηρότητα.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Εύρος των σχεδίων

2.1.1. Η Επιτροπή προτείνει να διατεθεί ένα μέρος του προϋπολογισμού για μεγάλα σχέδια ύψους έως και 250 000 EUR. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τέτοιου είδους ουσιαστικά σχέδια μπορούν να χρησιμοποιήσουν τους πόρους αποτελεσματικότερα. Πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια προκειμένου να μειωθεί η γραφειοκρατία και από τις δύο πλευρές. Πρέπει να δίνεται έμφαση στα συγκεκριμένα αποτελέσματα και στη συνετή λογιστική ως απόδειξη καλής διαχείρισης των σχεδίων. Σε εκείνους των οποίων οι αιτήσεις επιλέγηκαν, πρέπει να παρέχονται σαφείς προσανατολισμοί σχετικά με τις απαιτούμενες λογιστικές αποδείξεις, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι λαμβάνουν τα μέτρα τους για να ανταποκριθούν εκ των προτέρων.

2.2. Συγχρηματοδότηση

2.2.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το όριο του 80 %. Για λόγους αρχής, είναι σημαντικό οι στόχοι των σχεδίων να μπορούν να προσελκύσουν και χρηματοδότηση από άλλες πηγές. Ωστόσο, το όριο του 50 % (που συχνά απαιτείται στα συγχρηματοδοτούμενα σχέδια της Επιτροπής) μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για ορισμένες ΜΚΟ.

2.3. Προσδιορισμός θεμάτων και στόχων

2.3.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση να καθορίζονται, κατά τρόπο μη αποκλειστικό, ορισμένες ειδικευμένες δράσεις που κρίνονται απαραίτητες κάθε χρόνο. Επίσης, θα πρέπει να υποστηρίζονται και νέα, καινοτόμα σχέδια.

2.3.2. Η Επιτροπή οφείλει να διασαφηνίσει στους αιτούντες τα κριτήρια (συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου εμπειρογνομosύνης) που θα ισχύσουν στην διαδικασία επιλογής.

2.4. Ευκολότερη πρόσβαση για τις ΜΚΟ

2.4.1. Εάν γίνει χρήση ηλεκτρονικών αιτήσεων, πρέπει να μπορούν να συμπληρώνονται εύκολα και να είναι γραμμένες σε απλή γλώσσα. Οι περίοδοι πληρωμών πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους περιορισμένους προϋπολογισμούς των ΜΚΟ και τα προβλήματα ταμειακών ροών που αντιμετωπίζουν.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής
Roger BRIESCH